

SIRI LINDSTAD

Da homo-Norge gikk i svart

Jeg tenker på våren 1999 som våren da jeg burde ha skjont bedre. Jeg hadde alle forutsetninger for det. Og likevel....

DET BEGYNTE I februar 1999. Eller nei, det begynte selvfølgelig i august 1997, idet jeg kom inn på journalistutdannelsen ved Høgskolen i Oslo. Allerede første uka var vi i gang med å skrive nyhetssaker, ble drillet i intervjueteknikker og kunsten å videreformidle det andre sier med egne ord. Det var kildekritikk opp og ned i mente, iblandet presse-etisk selvpisking og gjesteforelesninger med tv-stjernen Anne Grosvold som skulle lære oss hvordan man stiller dumme spørsmål for å få smarte svar.

Men da jeg i februar 1999 fant meg selv igjen i en forsknings-rapport, var jeg ikke i stand til å stille verken de dumme eller smarte spørsmålene. I stedet gikk jeg inn i den samme psykosen som resten av Norge.

Et sannhetsvitne

Rapporten hadde tittelen *Levekår og livskvalitet blant lesbiske kvin-*

ner og homofile menn og var gitt ut av Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA). NOVA gir naturligvis ut en rekke rapporter og publikasjoner hvert eneste år. Likevel er denne nr.1/99 blitt stående som selveste ”NOVA-rapporten” – i bestemt form, entall, ikke bare innen den norske homobevegelsen, men også innen store deler av det politiske liv.

Og nettopp ”blitt stående” er noe av problemet. Rapporten ble et sannhetsvitne fra en virkelighet mange av oss ikke kjente oss igjen i, men som likevel har fått uproporsjonalt mye plass i norsk offentlighet. Den har dessuten fått konsekvenser for både norsk homoforskning og norsk homopolitisk arbeid.

”Rystende levekår for homofile”, var tittelen på meldingen som ble sendt ut fra Norsk telegrambyrå (NTB) 26.02.1999. ”En av fire homofile under 25 år har forsøkt å ta sitt eget liv, og fire ganger så mange homofile som heterofile har psykiske plager, viser en ny rapport,” het det videre i meldingen.

Noen av de negative tallene, spesielt dette med at ”en av fire unge homofile har forsøkt å ta sitt eget liv”, fikk en utrolig resonans i homomiljøet. I årevis kunne man se nettopp dette utsagnet i ulike demonstrasjonstog. – Selv om jeg er langt på vei er enig i mye av kritikken som kom mot tallene, tenker jeg at denne kritikken først og fremst rammer misbruket av rapporten snarere enn rapporten i seg selv. Den mener jeg nemlig var ganske nyansert og tok mange forbehold om at tallene ikke nødvendigvis var representative. I tillegg var det jo veldig mange positive funn, for eksempel om samliv og vennskap. Men det var først og fremst tallene med selvmordsforsøk blant unge som ble tatt med videre, blant annet av homoorganisasjonene. Det skjedde helt bevisst, tror jeg, for å få mer oppmerksomhet og midler til sin virksomhet.

Det sier sosialantropolog Hans W. Kristiansen, som sammen med sosiologene Kristinn Hegna og Bera Ulstein Moseng sto bak NOVA-

rapporten. Utgangspunktet for forskningsprosjektet var et oppdrag fra Barne- og familiedepartementet. Blant de sentrale målene for prosjektet het det at man ville gi ”en beskrivelse av lesbiske kvinner og homofile menns levekår og livskvalitet på en del utvalgte områder”. Hoveddelen av rapporten baserte seg på en spørreskjema-basert undersøkelse besvart av nær 3 000 personer, samt dybdeintervjuer med 23 personer. Respondentene til spørreskjemaet ble i hovedsak rekruttert gjennom et vedlegg til homomagasinets *Blikk*, gjennom medlemsposten til Landsforeningen for lesbisk og homofil frigjøring (LLH), og gjennom ulike uformelle nettverk. Skjemaet ble sendt distribuert i februar/mars 1998.

Kald vinter

Høsten før hadde Norge fått en konservativ prest til statsminister, idet Kjell Magne Bondevik dannet regjering bestående av Kristelig folkeparti, Senterpartiet og Venstre. Bondeviks KrF-kollega Valgerd Svarstad Haugland var minister for Barne- og familiedepartementet. På bordet hennes lå blant annet ”bestillingen” hennes forgjenger fra Arbeiderpartiet hadde gjort på en levekårsundersøkelse om homofile og lesbiske, og som Haugland var nødt til å videreføre, enten hun ville eller ikke.

Samme vinter var det strid i Den norske kirken rundt presten Siri Sunde. Biskopen i Hamar bispedømme, Rosemarie Køhn, innsatte Sunde som prest til tross for at hun levde i partnerskap med en annen kvinne. Det stred mot Kirkemøtets bestemmelser, og Køhn – som hadde uttrykt sin støtte til lesbiske og homofile – så seg nødt til å permittere Sunde i påvente av at saken ble behandlet i Kirkens læremed. Konflikten fikk stor oppmerksomhet i norske medier.

Oppmerksomhet fikk også brevet barneminister Svarstad Haugland sendte i midten av april 1998 til alle landets kommuner. Her slo

departementet fast at homofile ikke skulle kunne være besøks- og avlastningshjem for barnevernsbarn. At Hordaland Arbeiderparti, som det første fylkeslaget, samme vår programfestet at homofile og lesbiske skulle ha rett til adopsjon, opplevdes nok av de fleste som utopiske drømmer.

Det var altså i dette samfunnsklimate rundt 3 000 norske menn og kvinner svarte på spørsmål om sitt liv utenfor den heteroseksuelle normen, våren 1998.

Ukomfortabel

Hvem som *ikke* svarte på spørreskjemaet, har man selvfølgelig ingen oversikt over. Man kan bare gjette.

”Er du mann eller kvinne”, var første spørsmål ut i skjemaet. Jeg hadde folk rundt meg som allerede der ble sure og slengte hele skjemaet i søpla.

”Hva regner du som din seksuelle orientering?” var neste bøyg. Igjen hørte jeg lyden av skjemaer som ble revet i to i min nærmeste omgangskrets. Alternativet ”Jeg er usikker på min seksuelle orientering” var det eneste man hadde å velge mellom om man ikke ville hengi seg til en slags kinseyansk skalering der man var mer eller mindre homo eller hetero. Hva da ”usikker”? Hvem søren vet hvem den neste de forelsker seg i er?

– Da NOVA-rapporten kom, kjente jeg at jeg som forsker ikke bare kunne sitte rolig og bidra til at denne beskrivelsen av virkeligheten ble stående som sannhet. Jeg er ikke komfortabel med en slik elendighetsfokusering basert på et ukjent utsnitt av virkeligheten, sier Kirsti Malterud. Hun er lege og seniorforsker ved Allmennmedisinsk forskningsenhet i Bergen.

– Jeg tror ikke det er sant at en av fire homofile har forsøkt å ta livet av seg, og jeg syntes denne påstanden fungerte svært dårlig i media.

Det var lett å forstå at det kunne være politisk opportunt å si dette, men for meg er ikke det godt nok. Du skaper jo en virkelighet med det du gjør av forskning og hvilke spørsmål du stiller, sier Malterud.

Hun mener det i første rekke er NOVA-prosjektets valg av elendighetsfokus og metode som var problematisk. I en artikkel i *Journal of Clinical Epidemiology* 2009 diskuterer hun sammen med en gruppe andre forskere de store utfordringene knyttet til å skulle drive epidemiologisk forskning på en marginalisert gruppe der funnene står og faller på det enkelte individs selvbenevnelse.

– Den måten å presentere selektiv statistikk på skapte en selvbe-kreftende offerrolle som jeg tror har vært veldig uheldig i forhold til mange unge som strever, mange foreldre som er bekymret, og offentlighetens forestilling om oss som en stakkars gruppe, påpeker Malterud.

Selvmordsfortellingen

Påstanden om at ”en av fire unge homofile har forsøkt å ta livet av seg” kunne imidlertid høres til stadighet i årene som fulgte. Den ble brukt både av politikere som ville fronte ”homosaken” på Stortinget, av framtreddende ledere innen homobevegelsen, av folk som kritiserte Den norske kirken for deres steilhet når det gjaldt å la kvinner og menn som levde i partnerskap få gjøre tjeneste som prester, og i en rekke andre sammenhenger.

– Selvmordsfortellingen har lenge spilt en så aktiv rolle i både homolitteratur, -film og andre kulturelle uttrykk som framstiller homoseksuelle. Med NOVA-undersøkelsen fikk denne fortellingen også en sterk plass i den norske offentligheten, sier etnolog Tone Hellesund.

Eksemplene er flere på hvordan påstanden om unge homofile og selvmord fikk ytterligere påfyll i tiden rett etter at NOVA-rappor-

ten ble presentert. I *Fucking Åmål*, som hadde norsk kinopremiere i mars 1999, ser vi tenårings Agnes snitte håndleddene etter å ha blitt kysset av Elin og deretter blitt avvist. I den norske dokumentarfilmen *Be, skitne syndige meg* fra 2000, får vi høre om Bjørn Erik ”som forsvant fra sitt hjem 20. oktober 1992. Alt tyder på at han tok sitt liv fordi han ikke klarte å forene sin kristne tro og homofile legning”, heter det i produksjonsselskapets omtale av filmen. I september 2001 hadde ungdomsfilmen *Lost and Delirious* premiere på norske kinoer. Den handler om collegejentene Pauline og Victoria som innleder et forhold, og ender med at Pauline tar livet av seg.

Komme ut-tekst

Bare noen måneder etter at NOVA-rapporten var publisert ble jeg selv bedt om å bidra til feministantologien *Råtekst*. Den skulle være det norske svaret på svenske *Fittstim*, som hadde kommet ut tidligere den vinteren og blitt en stor suksess. Jeg kom riktignok med i siste runde, for bokprosjektet hadde faktisk allerede fått inn en tekst om det å være lesbisk. Men Guro Sibekos frimodige tekst om ”Elskerinneklubben”, med sine ublyge orgier av sex blant unge kvinner, ble tydeligvis for sterk kost til å kunne stå alene som representant for ”det lesbiske”. Ergo kom jeg inn i bildet. Kanskje jeg kunne skrive en tekst om det å komme ut, beregnet på unge lesere?

Så da skrev jeg det. Og jeg som inntil da hadde hatt den humoristiske featurereportasjen som paradegren på den journalistutdannelsen jeg var i ferd med å avslutte, fant snart meg selv dratt ned i en ensomhetens brønn. Jeg husker hvordan et par av oss noen måneder senere satt og ventet på å gå på scenen under Bokmessen i Oslo for å lese opp fra *Råtekst*. En av de andre bidragsyterne til antologien, hun som selv hadde skrevet den morsomste teksten i boka, kunne fortelle at hun begynte å gråte da hun leste min. Da skjønnte jeg at jeg

hadde mislykkes totalt, at også jeg hadde skrevet meg inn i Den store fortellingen om det tragiske, lesbiske livet.

Og det til tross for at jeg vil påstå at det var det å bli lesbisk som reddet meg ut av en ellers mismodig tenåringstid, og ikke omvendt, og at det var dette jeg hadde forsøkt å si noe om da jeg selv fylte ut spørreskjemaet til NOVA-undersøkelsen.

Elendighetsforskning

”En av fire unge homofile”-påstanden genererte – jeg hadde nær sagt selvfølgelig – en masse penger. Den sparket i gang diverse handlingsplaner fra regjeringshold og satte homofile og lesbiskes ve og vel på dagsordenen. Og det ble bevilget penger til videre forskning, om ”vår” psykiske helse, om ”vårt” rusmisbruk, om ”vår” utsatthet for vold. Jeg som inntil da hadde trivdes alldeles utmerket med betegnelsen ”lesbisk”, kjente ordet ligge som en stadig strammere løkke rundt halsen.

– NOVA-rapporten ga støtet til diskusjonen rundt såkalt ”elendighetsforskning” og stakkarsliggjøring, en forskningstrend som både ble videreført forskningsmessig, men som også skapte en motreaksjon, sier Hans W. Kristiansen.

Kristinn Hegna, en av de tre forskerne bak NOVA-rapporten, jobbet videre med problemstillinger knyttet til ungdom, seksuell identitet og selvmord. I en rapport i 2007 påpekte hun at kategoriene ”homofil” og ”heterofil” er problematiske fordi ungdommenes erfaringer, følelser og identifiseringer er svært varierte og skiftende.

”Homoforskningen står jo i fare for å bidra til ytterligere stigmatisering av homofile og lesbiske, selv når hensikten er å synliggjøre sammenhenger som krever politiske og sosiale tiltak. Men jeg tror uansett ikke løsningen på dette dilemmaet er å holde munn om viktige funn. Da har jeg mer tro på å kombinere ulike strategier, det vil si

både dokumentere problemer og å bekjempe falsk kategorisering og essensialisering”, sa Hegna i den forbindelse i et intervju.¹

Hans W. Kristiansen på sin side gikk i gang med et doktorgrads-prosjekt der han studerte eldre homoseksuelle menns livshistorier, og fulgte senere opp med en boken *Masker og motstand. Diskré homoliv i Norge 1920–1970*. Her utfordret han blant annet det rådende bildet av livet før den moderne, urbane homobevegelsen som bare trist og traurig.

En avklart seksuell identitet

Den tredje forskeren bak NOVA-rapporten, Bera Ulstein Moseng, fortsatte imidlertid med forskning down the road of misery, lenge som forsker ved NOVA, etter hvert som seniorrådgiver og nestleder i Helseutvalget for bedre homohelse. Hennes forskning har vært om-diskutert, for eksempel rusundersøkelsen hun gjorde under Skeive dager i Oslo 2003, som ble gjenstand for en lengre debatt i homomagasinet *Blikk*. Noe av debatten handlet om metodebruken, men også om konklusjoner av typen ”Alternative sammekjønnsseksuelle livs-former som biseksualitet, det å være skeiv etc. handler ikke alltid om fryktesløs og avantgard eksperimentering, men vel så ofte – siden halvparten av dem lever skjult – om usikkerhet og kanskje ambivalente holdninger overfor det å forelske seg i personer av samme kjønn som en selv”.²

Omkvedet ”en avklart seksuell identitet” har blitt et mantra for store deler av det helsepolitiske arbeidet innen homo-Norge, med Helseutvalget for bedre som anfører. I en kronikk i *Verdens gang* skriver Helseutvalgets leder Rolf Angeltvedt sammen med nestleder Bera Ulstein Moseng at:

Det er påfallende at blant menn som har mye usikker homoseksualitet skjer det ofte innenfor rammen av en heterofil, bifil eller uklar *seksuell identitet*. Med andre ord: En avklart homofil identitet og en god integrering i homomiljøene synes å beskytte mot hiv-smitte.³

Da nettsiden Gaysir kåret Lesbetoppen 2009, var Moseng for øvrig den eneste forskeren som ble funnet verdig en plassering. Gaysir eies og drives av et privat nettselskap. Men nettsiden samarbeider tett med Helseutvalget for bedre homohelse, blant annet gjennom hyp-pige nettmøter der Gaysirs brukere kan stille helserelevante spørsmål, for eksempel til Bera Ulstein Moseng.

Og i referanselisten til regjeringens handlingsplan *Bedre livskvalitet for lesbiske, homofile, bifile og transpersoner 2009-2012* lever NOVA-rapporten videre i beste velgående, sammen med to andre rapporter av Moseng.

Homopartiet

Bondevikregjeringen måtte gå av i mars 2000, og dermed fikk Arbeiderpartiet igjen anledning til å innta regjeringskontorene. Allerede halvannet år senere kunne imidlertid Kjell Magne Bondevik atter sette seg i statsministerstolen, etter at Ap hadde gått på et dundrende valgnederlag.

Men i løpet av de drøyt 18 månedene Stoltenberg I-regjeringen satt ved makten, rakk partiet for alvor å etablere seg som "Homopartiet". Barne- og likestillingsminister Karita Bekkemellem utnevnte Kjell-Erik Øie, tidligere leder for Det norske forbundet av 1948 (Norges største homoorganisasjon fram til 1992) til politisk rådgiver. Under Skeive dager 2001 ble Bekkemellem tildelt Homofrydpriisen for sitt arbeid for homofile og lesbisk rettigheter.

Og siden har det hele egentlig bare fortsatt. Jens Stoltenberg kom tilbake som statsminister og Karita Bekkemellem som ”homominister” i 2005, idet Arbeiderpartiet, Sosialistisk venstreparti og Senterpartiet inngikk regjeringssamarbeid. Siden har ”vår homovennlige regjering” vært et begrep i homo-Norge. Og NOVA-rapporten og dens etterkommere siteres flittig.

– En del av de funnene i NOVA-rapporten passet så godt inn i nettopp den identitetsfortellingen som var politisk mulig i den norske konteksten. Det handler om dette med lidelse, medlidenhet, toleranse for de andre, og også denne forståelsen av homoseksualitet som legning. Flinke politikere har utnyttet den fortellingen for alt den er verdt, og de har jo fått til mye, sier Tone Hellesund.

Liten dialog

Parallelt med den problemorienterte levekårsforskningen vokste også norsk teoriorientert queerforskning fram. Dialogen mellom de to retningene har imidlertid vært særs dårlig.

– De to forskningsretningene lever på en måte hvert sitt liv og har ikke så mye med hverandre å gjøre, noe som er en ganske sørgelig utvikling, sier Hans W. Kristiansen.

Også de fleste homopolitiske aktører har stilt seg negative eller likegyldige overfor queer teori. I en artikkel i nettmagasinet *Trikster* knytter sosiolog Agnes Bolsø queerteoriens manglende gjennomslag i norsk homopolitikk til den rådende norske bruken av begrepet ”homofil” i stedet for ”homoseksuell”.⁴ ”Å være ”homo” handler ikke bare om sex, har vært argumentet, men om philia – vennskap og kjærlighet. Derfor vil man helst snakke om ”homofili” og ikke ”homoseksualitet”. Dette har medført at queerteoriens fokus på det seksuelle begjærets uregjerlige vesen har blitt problematisk, ifølge Bolsø. Queerteori blir rett og slett altfor nært knyttet til det fysiske,

kroppslige og seksuelle. Og det er jo ikke bra når de kamper som føres, mot konservative politikere, kirken, adopsjonsmyndighetene og helsevesenet, først og fremst handler om å framstille homofile og lesbiske som harmløse mennesker.

”Hvilke utfordringer er de viktigste for å bedre lesbiske kvinners og homofile menns livssituasjon i årene som kommer”, spørres det om helt på slutten av NOVA-rapporten. ”Mer informasjon om homofili i skolen” og ”hjelp til ungdom i komme-ut-fasen” toppe ønskelisten. Men allerede på tredje plass finner vi ”Lik rett til ansettelse og deltakelse i Den norske kirke for lesbiske kvinner og homofile menn”. Den kommer foran ønsket om adopsjonsrettigheter, og langt, langt foran ønsket om rett til kunstig inseminasjon for lesbiske.

Jeg tror personlig at jeg synes det er dette punktet som er det mest deprimerende i hele NOVA-rapporten, det der med kirken. Jo da, jeg anerkjenner folks rett til/ønske om/behov for religiøse fellesskap. Men i kampen mot Den norske kirkens homofobi har vi (ja, jeg kan vel like gjerne inkludere meg selv her. Jeg er jo medlem av LLH) valgt en taktikk der vi har redusert oss selv til en gjeng ufarlige, avseksualiserte, normalitetshungrende individer. Det igjen har passet Arbeiderpartiets sosialdemokratiske, kvelende velmenende, avvæpnende og inkluderende politikk som hånd i hanske, og det har stengt ute kjetteriske, queerteoretiske tanker om synd, skam og makt. Slik har vi – eller ”vi” – endt opp som en samling mennesker som trenger hjelp av staten, toleranse og velvillighet fra kirken, og omsorg fra helsevesenet. Det eneste kravet som stilles til oss, er at man vet hvor man har oss, at vi lover at det vi sier at vi er i dag, er vi også i morgen.

Orker ikke

Det er her jeg kjenner at jeg virkelig har sviktet mine egne journalistiske ambisjoner, min feministiske og politiske plattform, og framfor alt den 15-åringen jeg en gang var. For en ting var den Råtekst-teksten. Noe annet er alle mulighetene som har budt seg i ettertid til å skrive om noe annet. Det har stort sett blitt med tanken. Men jeg tror altså ikke på de rådende fortellingene om skeive liv i Norge, og jeg tror ennå mindre på de politiske strategiene som følger i kjølvannet av disse fortellingene. Jeg ikke bare tror, men jeg *vet* at det finnes en masse andre virkeligheter og sannheter.

Problemet er bare at vi ikke orker å ta den fighten.

Men det er etter hvert en god del "homo"-journalister ute i felten. Så hvorfor er det da ikke flere av oss som stiller spørsmål ved den forskningen regjeringen baserer sin homopolitikk på? Hvorfor funderer vi ikke litt mer over hvilke forskere som får hvilke oppdrag? Hvorfor er det alltid de samme "homopionerene" som skal trekkes fram hver gang "sannheten" om hvordan det er å leve skeive liv i Norge skal fortelles? Og sist, men ikke minst: Hvorfor er det ingen som går inn og ser på de tette båndene mellom Arbeiderpartiet, Helseutvalget for bedre homohelse og Landsforeningen for lesbisk og homofil frigjøring, og hvilke konsekvenser dette får for den seksualpolitikken som føres i Norge?

Ja, si det.

Ting på gang

Jeg velger imidlertid å tro at noe er i ferd med å skje, i alle fall innen akademia. Der skrives det nemlig, og ikke minst: publiseres til et allment interessert publikum.

Antologien *Norsk homoforskning* (Brantsæter m.fl.) kom på Universitetsforlaget i 2001 og var kanskje mer oppsummerende enn ut-

fordrende, men ble likevel en milepæl. Her står vi nå, liksom. Fagboka *Lesbiske og homofile i møte med helse- og sosialtenesta*, redigert av Anbjørg Ohnstad og Kirsti Malterud og gitt ut i 2006, ble markedsført mot utdanninger og profesjoner innen helsevesenet. Den viste seg imidlertid å inneholde en rad artikler om seksuell identitet og levekår vel verdt å lese av et langt bredere publikum enn som så.

Tapir akademisk forlag i Trondheim har startet opp serien *Kjønnsstudier*, og har så langt gitt ut tre bøker som er verdt å få med seg: Annfelt/Andersen/Bolsø: *Når heteroseksualiteten må forklare seg*, Fjell: *Å si nei til meningen med livet? En kulturvitenskapelig analyse av barnfrihet*, og Hamm/Sejersted/Waage: *Tekster på tvers. Queerinspirerte lesninger*.

Cappelen Akademisk forlag ga nylig ut *Norske seksualiteter*, redigert av Wencke Mühleisen og Åse Røthing. Om du lurte på hvordan norskhet og seksualitet kobles sammen på måter som får noen seksuelle idealer og praksiser til å framstå som mer norske enn andre, skal du lese denne. Senere i vår kommer Åse Røthing og Stine Helena Bang Svendsens bok *Seksualitet i skolen. Perspektiver på undervisning*, på samme forlag.

Tone Hellesund diskuterer problematiske trekk ved de rådende identitetsforståelsene av homoseksualitet i *Identitet på liv og død. Marginalitet, homoseksualitet og selvmord*, som nylig kom på Spartacus forlag. Wencke Mühleisen og Christel Sverre bedrev kunstneriske, populærvitenskapelige undersøkelser i *Meningen med sex*, som kom på Pax forlag i 2007. Og sist, men ikke minst har fagmiljøet rundt Senter for kvinne- og kjønnsforskning (SKOK) ved Universitetet i Bergen nettopp gitt ut læreboka *Kjønnsteori*, der de viktigste teoretikerne innen seksualitetsteori og skeiv teori presenteres.

Det betyr ikke at det ikke er mye upløyd mark. Når jeg spør to av "mine" forskere om hva slags norsk "homoforskning" de savner, er de da også kjapt ute med svarene:

– Jeg savner mer forskning som tar for gitt at det kan være aldeles utmerket å leve lesbisk, som forutsetter at vi har noe annet å fortelle enn det tragiske, og at det finnes flere slags historier. Forskergruppen vår – ”Helse og sykdom hos lesbiske kvinner” – har de siste årene tatt opp denne tråden. Og jeg ønsker meg mer forskning der den typen empiri kan omsettes i praktisk handling. Det er mye fra queerforskningen som blir såpass teoretisk at det har liten relevans for det medisinske feltet jeg holder på med. Men forståelsen av heteronormativitet opplever jeg som både veldig sentral og nyttig i forhold til å forstå mange av de føringene som finnes, sier Kirsti Malterud.

Hans W. Kristiansen etterlyser flere etnografiske nærstudier av ulike skeive livsformer i Norge: – Jeg savner forsøk på å få et blikk innenfra, f.eks. på barer, i kirkesamfunn, i homoorganisasjonene eller i lesbiske nettverk. Det er viktig å få fram mangfoldet, se på miljøer med overlappende identiteter og studere skjæringspunktene mellom homo og hetero. Og da mener jeg ikke det regnbuefargete fasademangfoldet, men konfliktene innad i grupper og miljøer. Hva er det som egentlig rører seg i homoverdenen i Norge? Eller hva med Homo-Syden? Hvorfor har ingen gjort feltarbeid på Gran Canaria eller Lesbos?

Abstract

In February 1999 NOVA (Norwegian Social Research, a research institute under the auspices of the Norwegian Ministry of Education and Research) published a report titled Living conditions and life quality among lesbian women and gay men (NOVA Report 1/99). NOVA naturally publishes a wide range of reports and papers every year. Even so this report has been established as “The NOVA Report” (definite and singular) – not only in the LGBT movement, but also in large parts of the Norwegian political life. And it is this “has been established” that is part of the problem. The report witnessed “the truth” about a reality many of us did not recognize. The reality portrayed in this report has been given disproportionate large space in Norwegian public debate. Moreover it has influenced both the Norwegian LGBT movement and Norwegian gay politics. Kirsti Malterud, MD and Senior Researcher at Research Unit for General Practice in Bergen, was among those who reacted to the findings that were presented: - When the NOVA report came, I felt that I, as a researcher, had to speak up. I did not want to contribute to this description of reality. I am not comfortable with such a focus on misery based on an unknown part of reality, says Kirsti Malterud. Tone Hellesund, ethnologist and researcher at the Stein Rokkan Centre for Social Studies in Bergen, thinks that the NOVA report was so successful because it fit the story of identity that was – and still is – politically possible in the Norwegian context. – It is about suffering, pity, tolerance of the other, and also about this understanding of homosexuality as a sexual orientation you are born with. Capable politicians have utilized this story as much as possible, and they have achieved a lot, says Hellesund. This article discusses what has happened during the ten years that have passed since the publication of the NOVA report.

SIRI LINDSTAD er norsk frilansjournalist, bosatt i Stockholm. Hun har kjønn og seksualpolitikk som fagfelt og skriver for en rekke ulike norske publikasjoner. Hun holder dessuten på med en bok om lesbisk identitet.

Slutnoter

¹ Ung, trist og homo? KILDEN 09.02.2007

² Skeive dager 2003. En rusundersøkelse. s.29, NOVA 3/05.

³ Verdens gang, 13.01.2007

⁴ Bolsø, Agnes: Mission Accomplished? Gay Elitism and the Constant Misery of a Minority. Trikster nr. 1. www.trikster.net